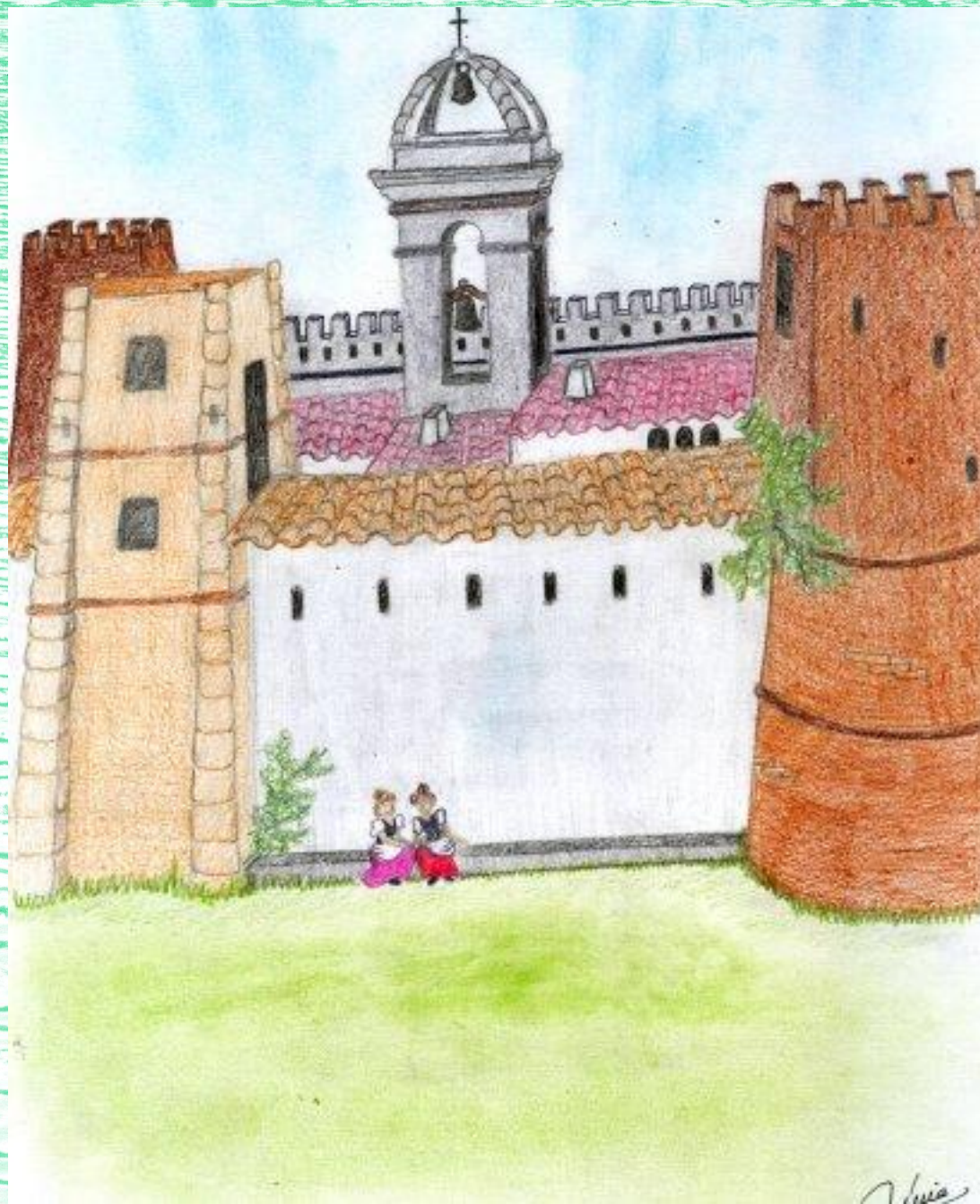

**La
Comtessa de Molins
i el
Gegant de Ventalló**

¡Ui, quina una n'explicarem ara! La història de la Comtessa de Molins.

Us preguntareu si és de debò o només de per fer veure. Com totes les llegendes, té una part que és veritat i una altra que no.

Però jo us dic que tant li fa. Perquè si no és de debò, és tan ben trobada que prou mereixeria ser-ho.

La història comença a Sant Pere Pescador; al Sant Pere de finals del segle XVIII.

Fins feia poc havia estat un poble envoltat d'aiguamolls i amb un estany immens ben bé al costat de les muralles que tancaven el poble dintre seu.

La gent del poble havia pensat la manera de fer marxar l'aigua de l'estany i així guanyar uns terrenys per a l'agricultura i la ramaderia. Heu de saber que Sant Pere era coneguda arreu de l'Empordà pels seus ramats de cavalls.

Mia

La família Molins, que vivia al carrer de Cavallers, treballava algunes d'aquestes terres. El matrimoni ja era gran, quan la muller va quedar embarassada. El cas és que l'embaràs no anava gaire fi i la pobra dona patia pel que li pogués passar a la criatura. I en aquells temps no hi havia metges en els pobles petits. El matrimoni va fer un pensament i se'n van anar a fer una visita a Terrades. Allà hi vivia una "dona sàvia", la Carmeta Pelletaire, que es veu que hi entenia molt en embarassos i a més endevinava el futur.

L'anada a Terrades va ser tota una aventura. Però hi van arribar.

La Carmeta, mig metgessa i mig bruixa, va saber que la mare portava una nena. El pare, que volia un hereu que l'ajudés al camp, no va estar gaire content.

Aleshores la Carmeta va llençar uns ossos al terra, se'ls va mirar amb molta atenció, i va afirmar misteriosament i solemne: "Noia serà, però tan gran el seu destí que molts reis la voldrien per filla."

I així va quedar la cosa.

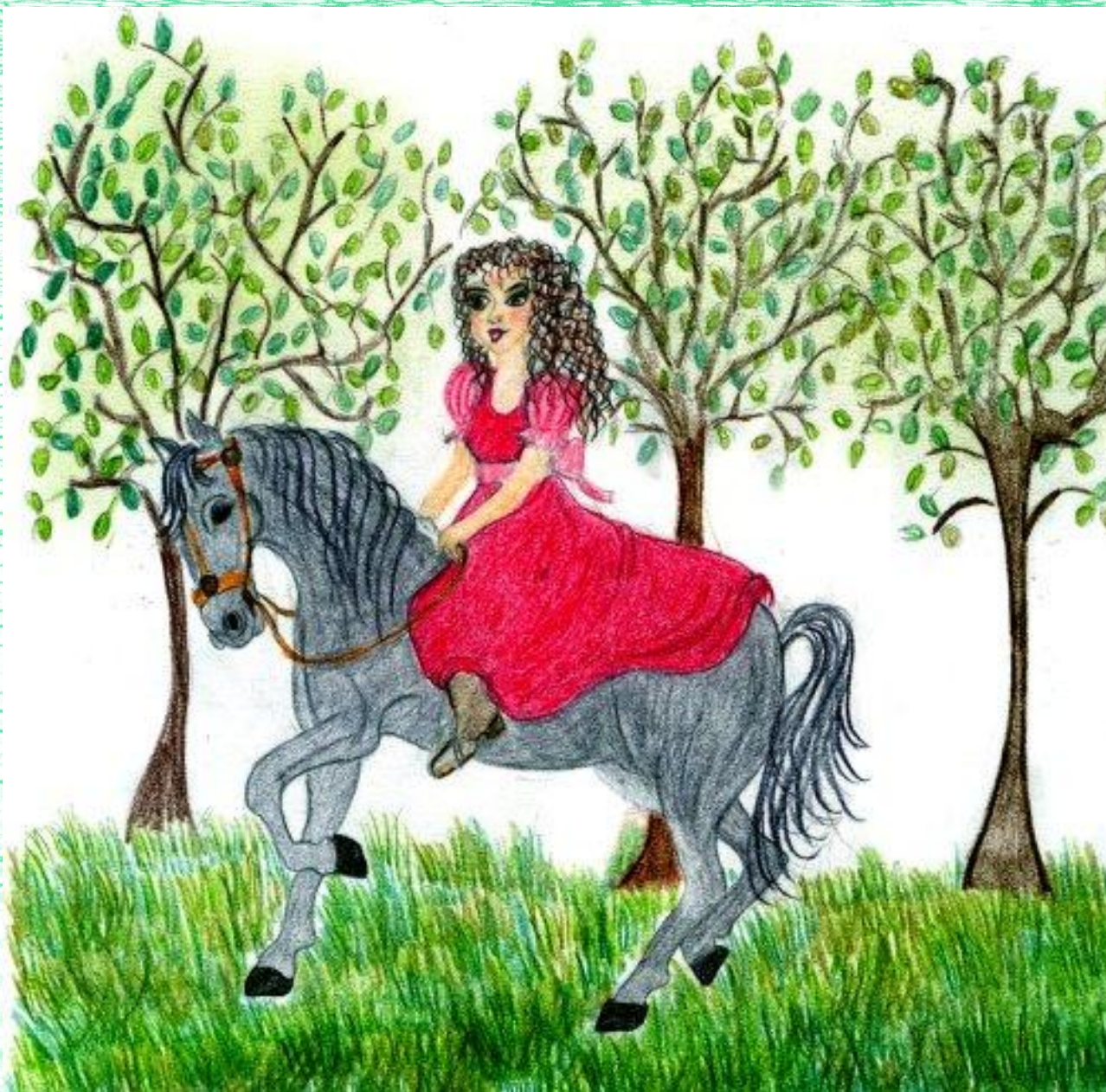

Efectivament: van tenir una filla, la Teresa de Molins i Bach.

El pare aviat va canviar de pensament, sobre allò de l'hereu. La Teresa era una noia que ajudava en tot i pertot. Sort en tenien d'ella.

Quan la noia ja tenia deu anys, el matrimoni va tenir encara un altre fill, en Bernat. Però en aquells moments la Teresa era admirada i apreciada per tothom.

En morir la mare poc després, tothom l'anomenava Comtessa de Molins.

Mentrestant resulta que a París hi vivia una mena de rei de França que no en feia prou amb ser el rei de França. Volia ser emperador.

Sí, estem parlant d'en Napoleó. Volia que els països de la vora de França fossin governats per gent de la seva família.

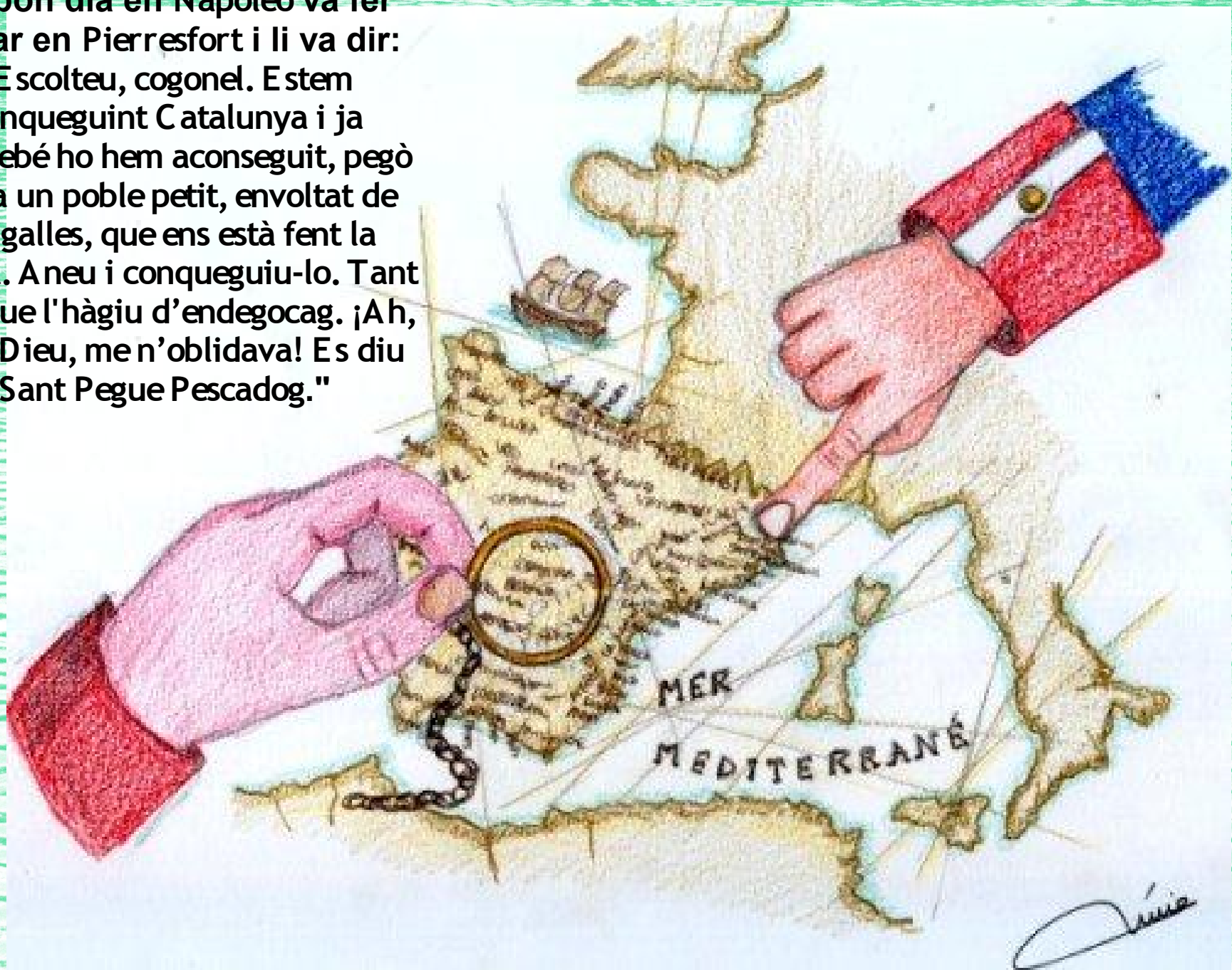
I vés per on va pensar de conquerir Espanya, tot començant per Catalunya, és clar, perquè li venia de pas i de gust.

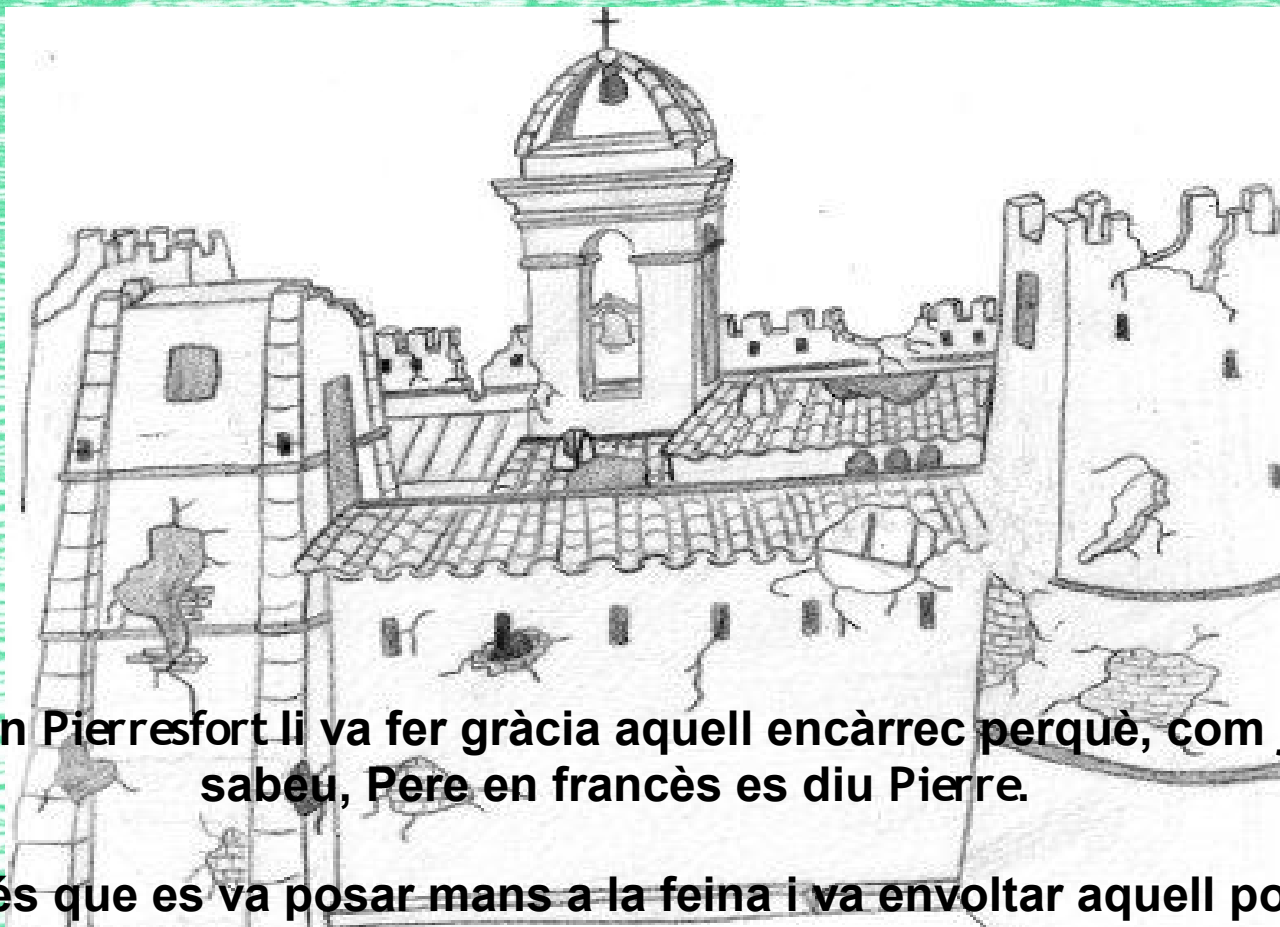

En Napoleó tenia molts soldats i caporals i capitans i coronels i generals, i gent d'aquesta mena, que no saben fer-se una truita a la francesa, però que de fer la guerra en saben un niu. Un d'aquests era el coronel Pierresfort.

Un bon dia en Napoleó va fer cridar en Pierresfort i li va dir: "Ecolteu, cogonel. Estem conqueguint Catalunya i ja gaiguebé ho hem aconseguit, pegò hi ha un poble petit, envoltat de mugalles, que ens està fent la guitza. Aneu i conqueguiu-lo. Tant li fa que l'hàgiu d'endegocag. ¡Ah, mon Dieu, me n'oblidava! Es diu Sant Pegue Pescadog."

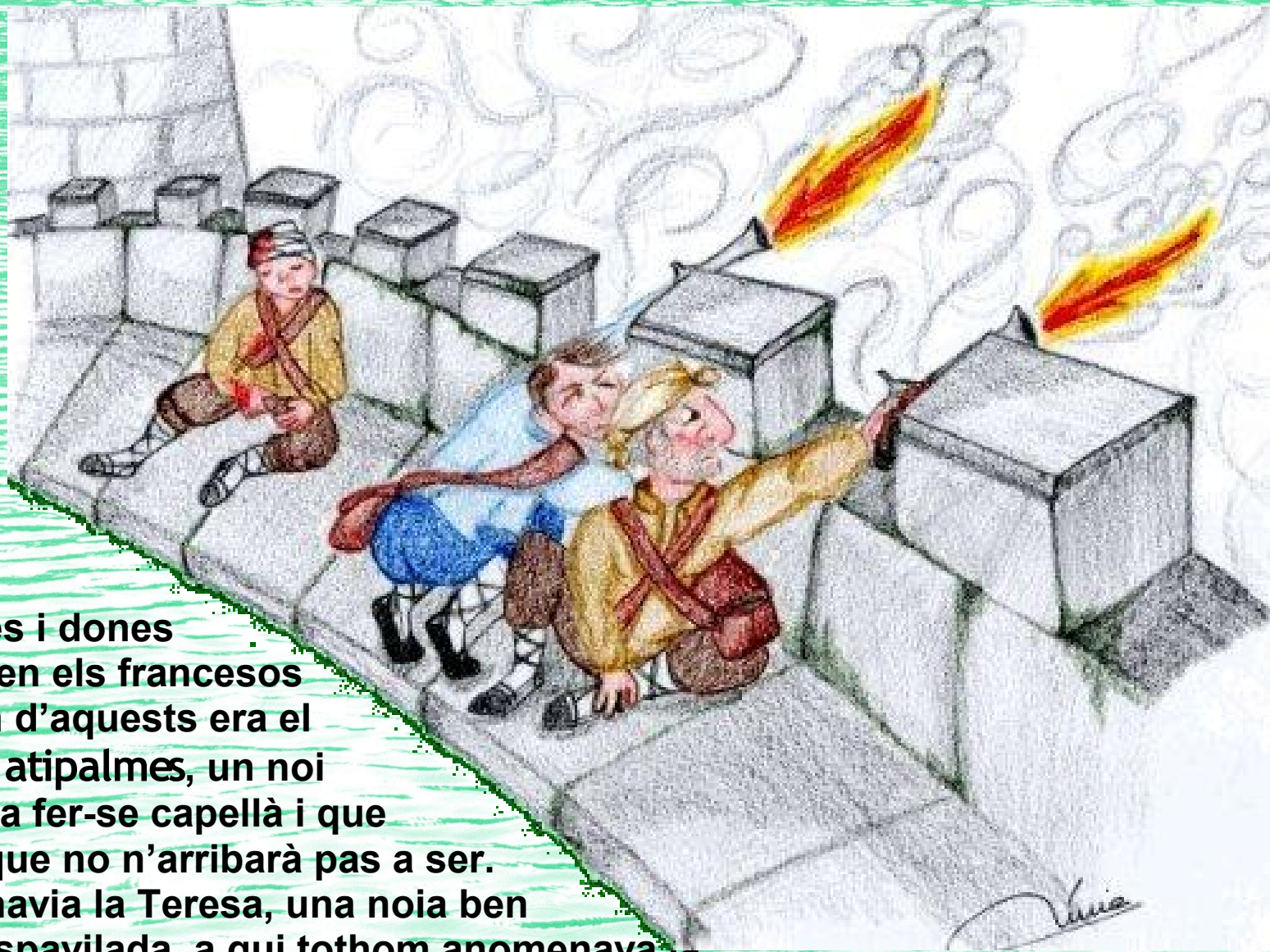

A en Pierresfort li va fer gràcia aquell encàrrec perquè, com ja sabeu, Pere en francès es diu Pierre.

Així és que es va posar mans a la feina i va envoltar aquell poble de canons. I va decidir que destruiria la muralla, i tot el poble si convenia, però que ell guanyaria aquells tossuts de santperencs que no es volien retre.

Dins les muralles hi havia homes i dones que no volien els francesos a la vila. Un d'aquests era el Pastor de Batipalmes, un noi que pretenia fer-se capellà i que ja veurem que no n'arribarà pas a ser. I també hi havia la Teresa, una noia ben geniüda i espavilada, a qui tothom anomenava la Comtessa de Molins, cosa que ja sabíem però que repetim perquè fa de bon dir.

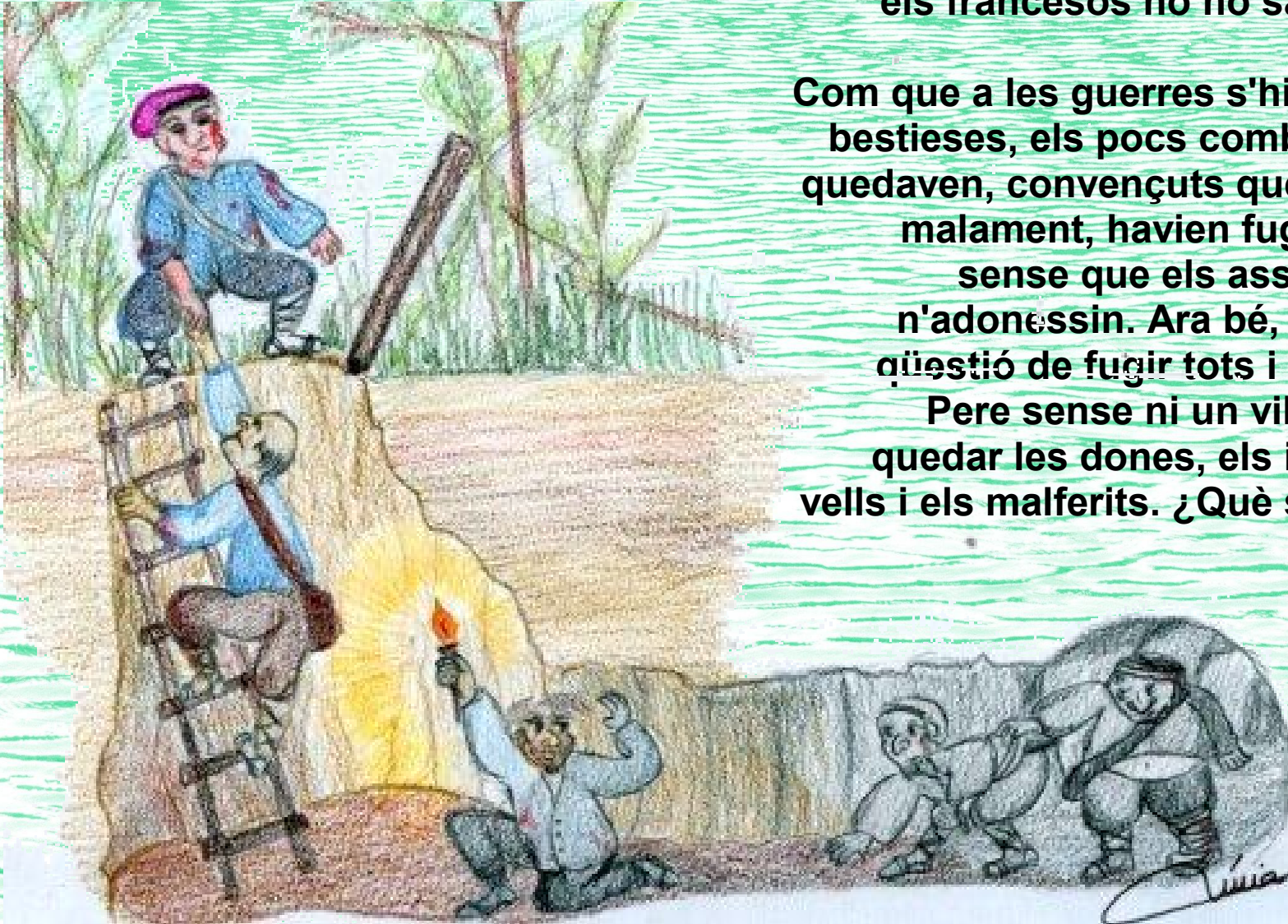

Clar que estar envoltat de canons és bastant perillós i entre els santperencs i santperenques n'hi havia molt de ferits i d'espantats. Alguns van morir en la lluita. Va arribar el moment que no s'hi podien resistir més.

Els francesos finalment van esberlar la muralla i un petricó de soldats hi van entrar, amb en Pierresfort al capdavant.

Els santperencs s'havien tancat a l'església. Des d'allà hi sortia un túnel amagat que anava al riu Fluvià (però els francesos no ho sabien pas).

Com que a les guerres s'hi fan moltes bestieses, els pocs combatents que quedaven, convençuts que acabarien malament, havien fugit pel túnel sense que els assetjadors se n'adonessin. Ara bé, tampoc era qüestió de fugir tots i deixar Sant Pere sense ni un vilatà. Hi van quedar les dones, els infants, els vells i els malferits. ¿Què serà d'ells?

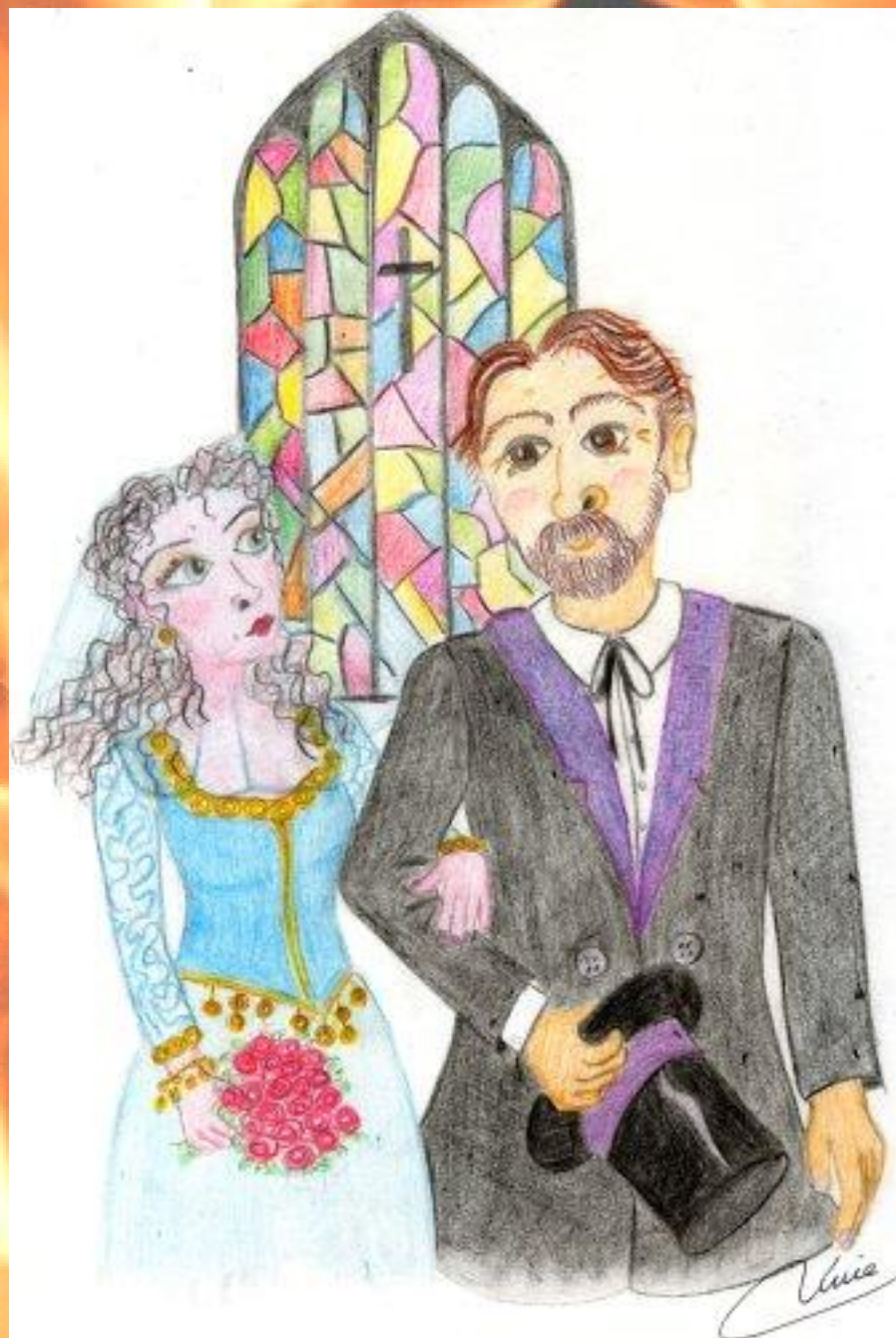
La Comtessa també s'hi va quedar, i va sortir a discutir amb en Pierresfort. Amb molta intel·ligència el va convèncer que, havent guanyat la guerra, ja en tenia prou, que ja se'n podia anar a París a explicar-ho a en Napoleó i a fer el fatxenda davant dels altres coronels.

En Pierresfort va quedar impressionat però insistí que faria presoners tots els combatents que hi hagués dins l'església. La Comtessa hi va estar d'acord. És clar: havent fugit tots pel túnel, ¡en Pierresfort no va poder fer ni un sol presoner!

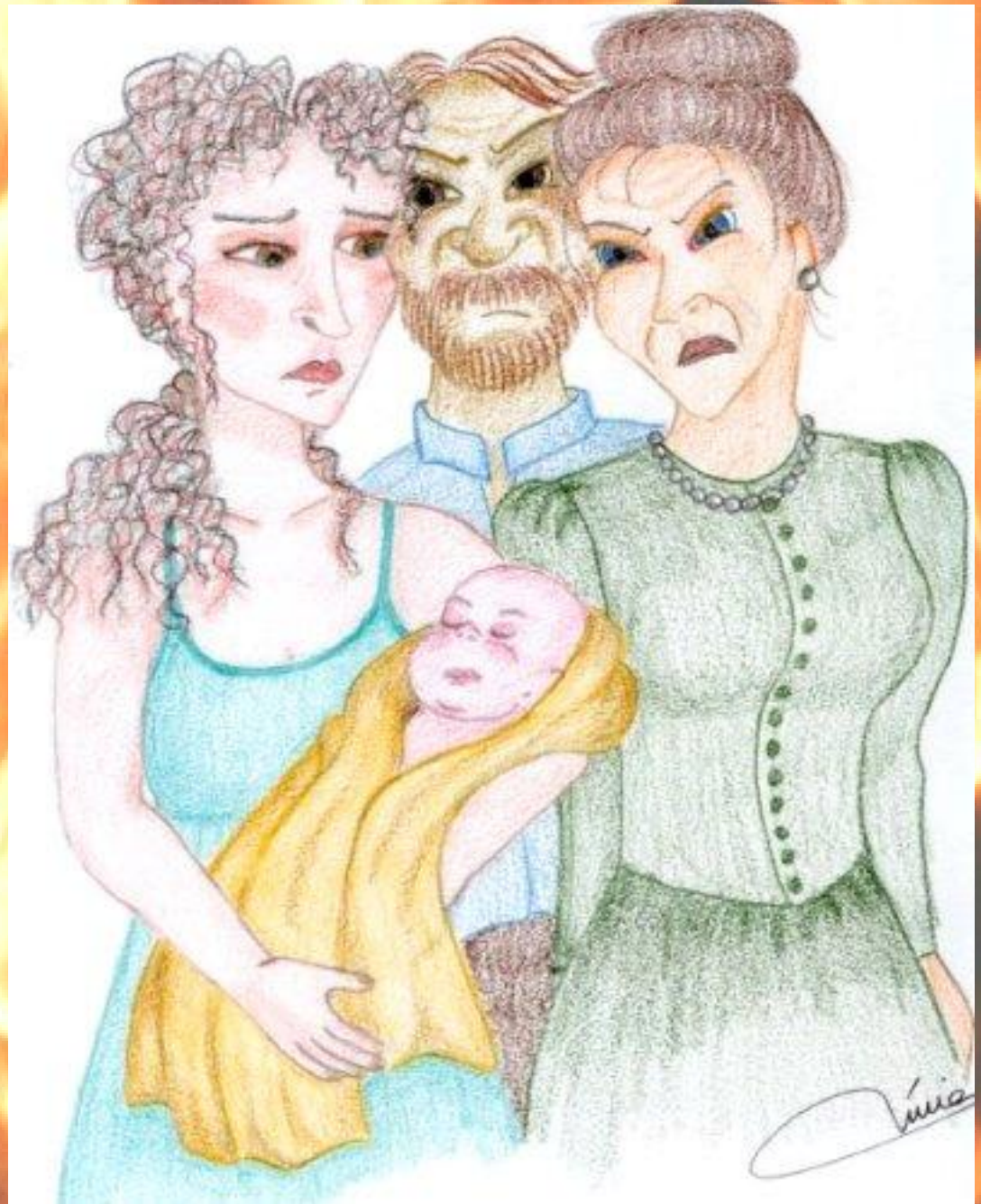
Ara bé, Sant Pere, entre tantes canonades i batalles, havia quedat fet un desastre.

La Comtessa, òrfena de pare i mare, va anar, amb el seu germà, a Barcelona a refer la seva vida a casa d'uns oncles. Era jove i tenia ganes de casar-se i tenir fills.

No va trigar pas gaire a fer-ho. Potser va trigar massa poc, perquè...

Un cop casada, el fill que va tenir era una preciositat. Ara, el que era el marit... I el pitjor de tot era la germana del marit: la cunyada. ¡Quin infern de dona! Entre el marit i la cunyada li feien la vida impossible. La Comtessa no era gens feliç. ¿Qui pot ser feliç en una casa on sempre t'espian i es posen amb tu, on t'has d'estar contínuament discutint amb tothom?

Ja saps que la Comtessa tenia molt de geni. Imagina't que un dia, tot barallant-se amb el marit i la cunyada, per accident el fill va caure al terra i va morir.

La Comtessa, boja de dolor, no va tenir altre acudit que matar el marit i la cunyada amb un punyal molt valuós que guardava, record dels seus pares.

¡Quina bestiesa que havia fet!

La minyona de la casa, que l'apreciava molt i sabia com havia anat tot plegat, li va dir que agafés diners i fugís de Barcelona, perquè si l'atrapaven segur que l'empresonarien i potser també la matarien.

I no se li va acudir altra cosa que anar-se'n a París, allà on vivia en Napoleó.

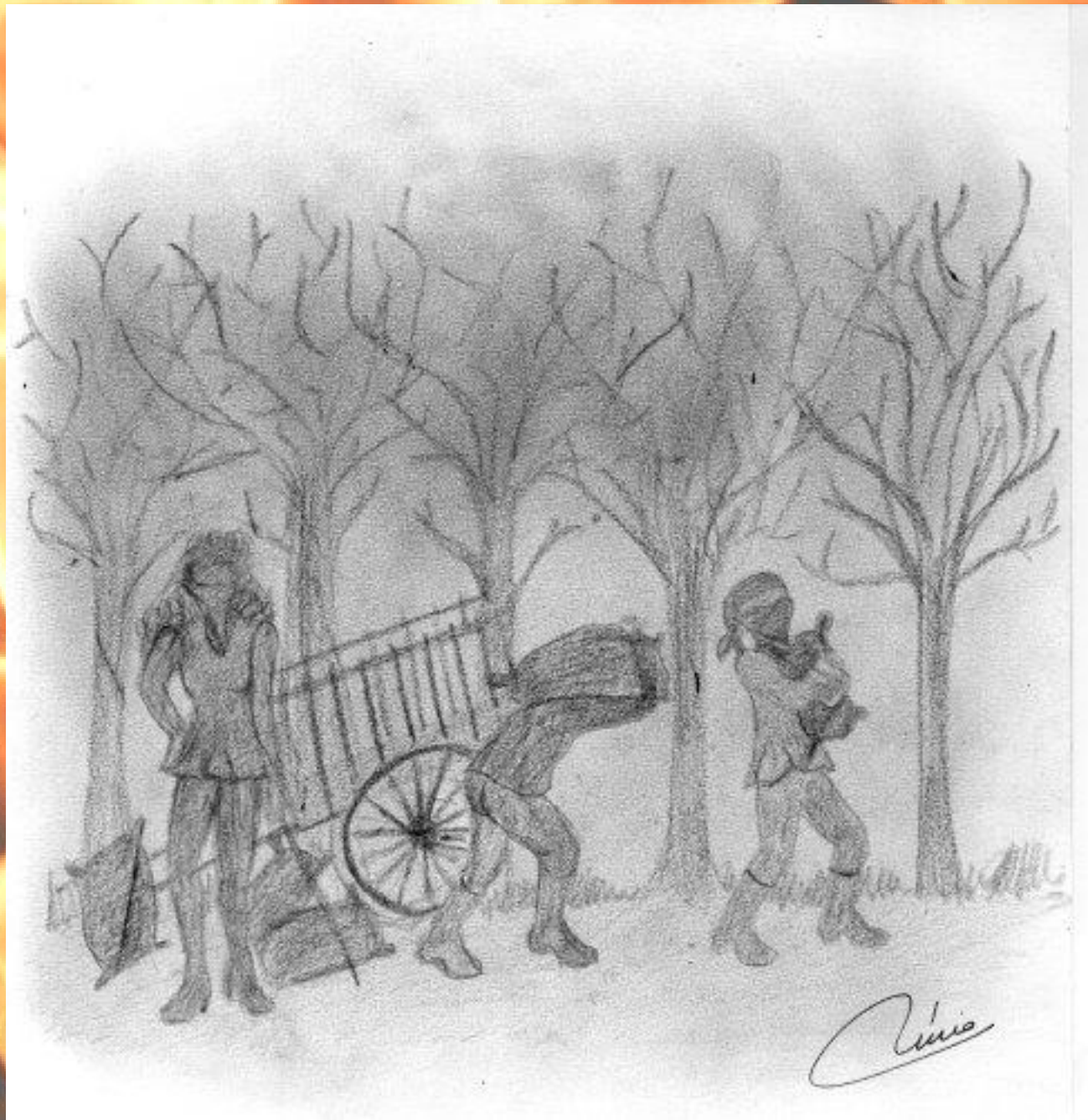

No sabem si es van conèixer, amb en Napoleó. Pensem que no perquè aleshores el rei de França estava molt ocupat intentant de conquerir un altre país que es diu Rússia.

Napoleó no va tenir gaire sort a Rússia i va haver de tornar-se'n a París amb la cua entre cames. Però aleshores la Comtessa ja no hi era perquè ella tampoc no havia tingut sort amb uns negocis una mica tèrbols (coses de joc) i ja se n'havia anat a Perpinyà.

**A Perpinyà la Comtessa
es dedicava a altres
negocis tèrbols
(contraban). Fer
contraban és passar
productes d'una banda
a una altra de la
frontera sense pagar els
impostos que posen els
governos. La frontera
que travessaven era la
que hi ha entre la
Catalunya Nord i
l'Empordà, i pensem
que la Comtessa devia
enyorar-se'n, de
l'Empordà, perquè va
decidir de tornar-hi.
Aleshores ja s'havia
acostumat als negocis
tèrbols i pertanyia a una
colla de bandolers.**

Els bandolers es dediquen a robar. La colla de la Comtessa robaven els rics i, encara que potser alguna cosa la repartien entre els pobres, la major part del botí s'ho quedaven per ells, potser perquè volien ser prou rics perquè altres bandolers els tinguessin ganes de robar a ells.

També n'havia que robaven perquè eren fugitius de la Justícia (que no sempre era justa) i no trobaven altra solució per sobreviure.

Els bandolers s'amagaven en llocs ben difícils d'arribar o de trobar. La colla de la Comtessa era en un lloc no gaire lluny de Viladamat que es diu Sant Feliu de la Garriga.

Sant Feliu de la Garriga

La Comtessa era tan decidida a l'hora de lluitar, tan llesta a l'hora de preparar els atacs, tan justa a l'hora de repartir el botí, i tan geniüda a l'hora de fer-se creure, que de seguida va ser triada capitana.

La veritat és que això de ser manats per una dona no agradava gaire a molts homes d'aquella època, encara que la dona hagués demostrat de sobres que servia per fer-ho.

Ser una dona, i jove, li comportava maldecaps amb alguns dels membres de la colla (per exemple amb aquest d'aquí al costat, de qui no en parlarem gaire perquè a hores d'ara ja cria malves).

Ella sempre es va saber fer respectar, a les bones, i, si convenia, també a les dolentes.

De mica en mica els seus homes van entendre que la Comtessa era una persona molt especial. Diuen que mai ningú no la va veure plorar en cap moment, com si fos de pedra. Molts asseguraven que no tenia sentiments, fins i tot ho deien els bandolers d'altres colles.

De colles de bandolers n'hi havia una munió, perquè eren temps molts durs i era difícil de guanyar-se la vida honestament.

Un altre santperenc que s'havia fet bandoler era Joan de Teixidor, més conegut com el Pastor de Batipalmes. ¿Recordeu que volia ser capellà? Doncs no l'havien deixat ser-ne perquè al Seminari consideraren que era massa lleig.

La veritat és que aleshores hi havia molts homes que volien ser capellà i es veu que per això podien triar els més macos.

El Pastor de Batipalmes i la Comtessa de Molins es van trobar un dia a Sant Feliu de la Garriga i van fer festa grossa perquè eren dues persones que s'estimaven molt i recordaven quan havien defensat Sant Pere dels francesos.

Les persones que han passat aventures molt grosses plegades els agrada molt de trobar-se i fer memòria.

El Pastor de Batipalmes també va explicar-li coses de Sant Pere que ella no sabia. Va parlar-li d'un noi tan gran i apersonat que li deien el Gegant.

Era un bon noi però s'havia barallat amb un mala peça que es deia Magí Ganivetaire, i l'havia mort. Per això el Gegant aquell, que no volia tenir problemes i era orfe, va marxar de Sant Pere i es va posar a viure a Ventalló. Aleshores tots l'anomenaven el Gegant de Ventalló.

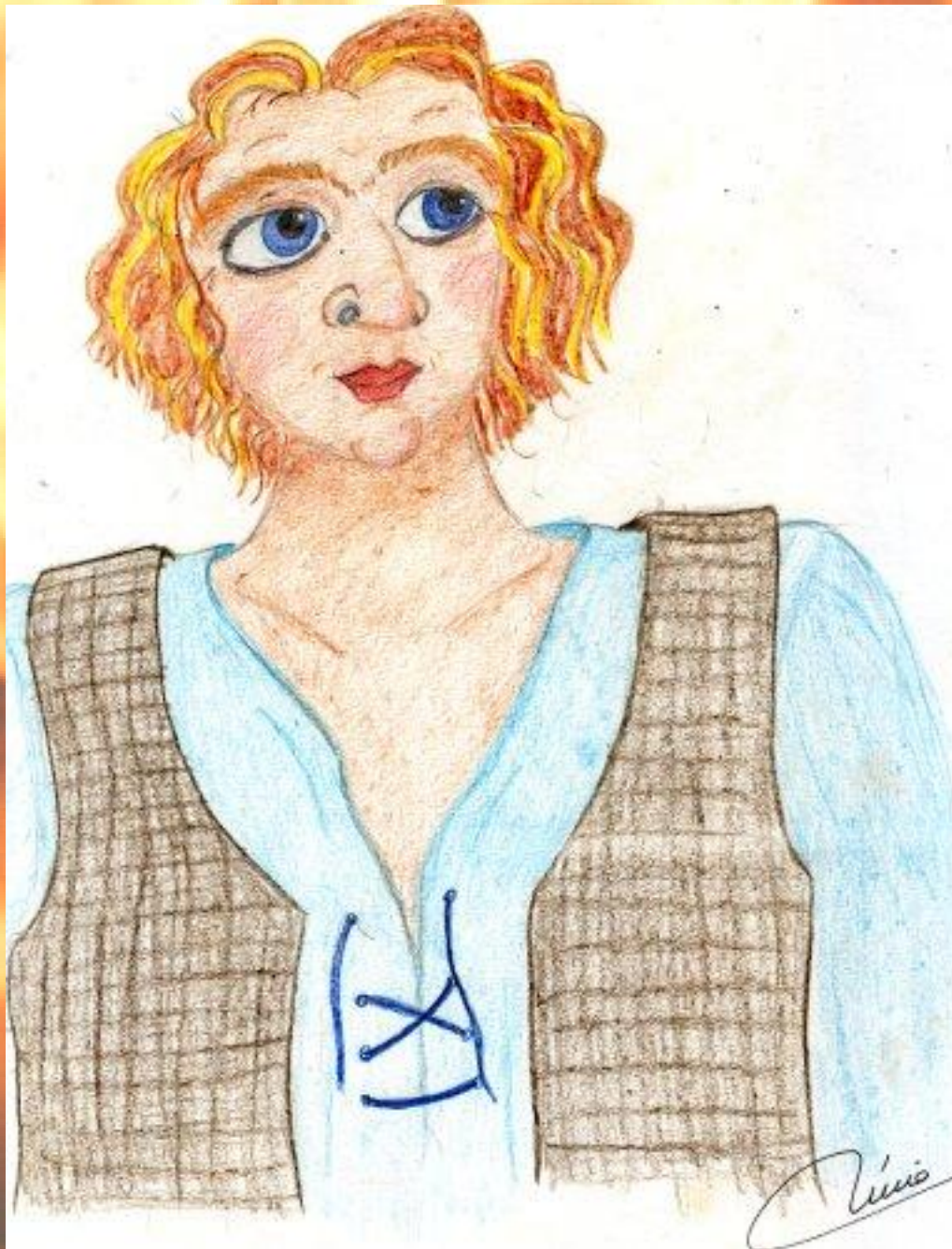
Si hem d'explicar la vida d'en Magí, aquesta història es faria massa llarga, i convé que ho deixem per un altre dia. Però és important d'explicar que en Magí donava lliçons d'atac amb ganivet a la taverna més famosa del poble. La taverna era de la Malcuada, una dona que també és una altra història que haurem de deixar per un altre dia. El que ara ens interessa és el Gegant.

El Pastor de Batipalmes li explicà a la Comtessa que la que havia de ser la mare del Gegant, era una dona gran que tenia molta devoció a la Verge del Portalet de Sant Pere. La dona no havia tingut fills i li demanava a la Verge de la muralla que l'ajudés. Es veu que la imatge hi tenia la mà trencada en aquests afers.

I heus aquí que malgrat la seva avançada edat la dona va tenir una criatura preciosa, i la van posar de nom Narcís.

Narcís era un bon noi, ja ho hem dit. Però era tan alt i gros que les noies no el volien ni per ballar a les festes majors.

El Gegant també havia anat al Seminari (a estudiar per capellà) però s'ho havia deixat córrer, o potser també l'havien fet fora, com al Pastor.

De fet el Gegant era tan gran que feia una mica de por, tot i ser un bocí de pa.

Ventalló

A la Comtessa li van venir ganes de conèixer el Gegant. El que no sabia és que se'l trobaria un bon dia a Ventalló i que farien amistat de la bona. Els bons amics comencen un dia a ser-ho i ja no ho deixen de ser mai de la vida, passi el que passi. Aquesta seria l'amistat que uniria la Comtessa i el Gegant des del mateix dia que es coneixerien a la plaça major de Ventalló.

Era un dia de festa grossa a Ventalló. El Gegant hi era perquè hi vivia. I era a la plaça amb l'esperança d'aconseguir ballar amb alguna noia.

La Comtessa també hi era perquè amb els seus lladres havia acompanyat al Bisbe que hi havia de donar la primera comunió a uns quants ventallonencs joves. El Bisbe venia de Girona i tenia tanta por dels bandolers que n'havia pagat una colla perquè el protegissin.

Hi havia tantes persones importants a Ventalló, que havien llogat una orquestra de categoria. Però el Gegant era en un racó, cansat de demanar les noies per ballar i que aquestes li donessin carbassa.

Tot de cop, s'hi va acostar la Comtessa i va ser ella qui el va treure a ballar a ell. En aquells temps tenien moltes manies i no entenien que fos una noia qui tragués a ballar al noi.

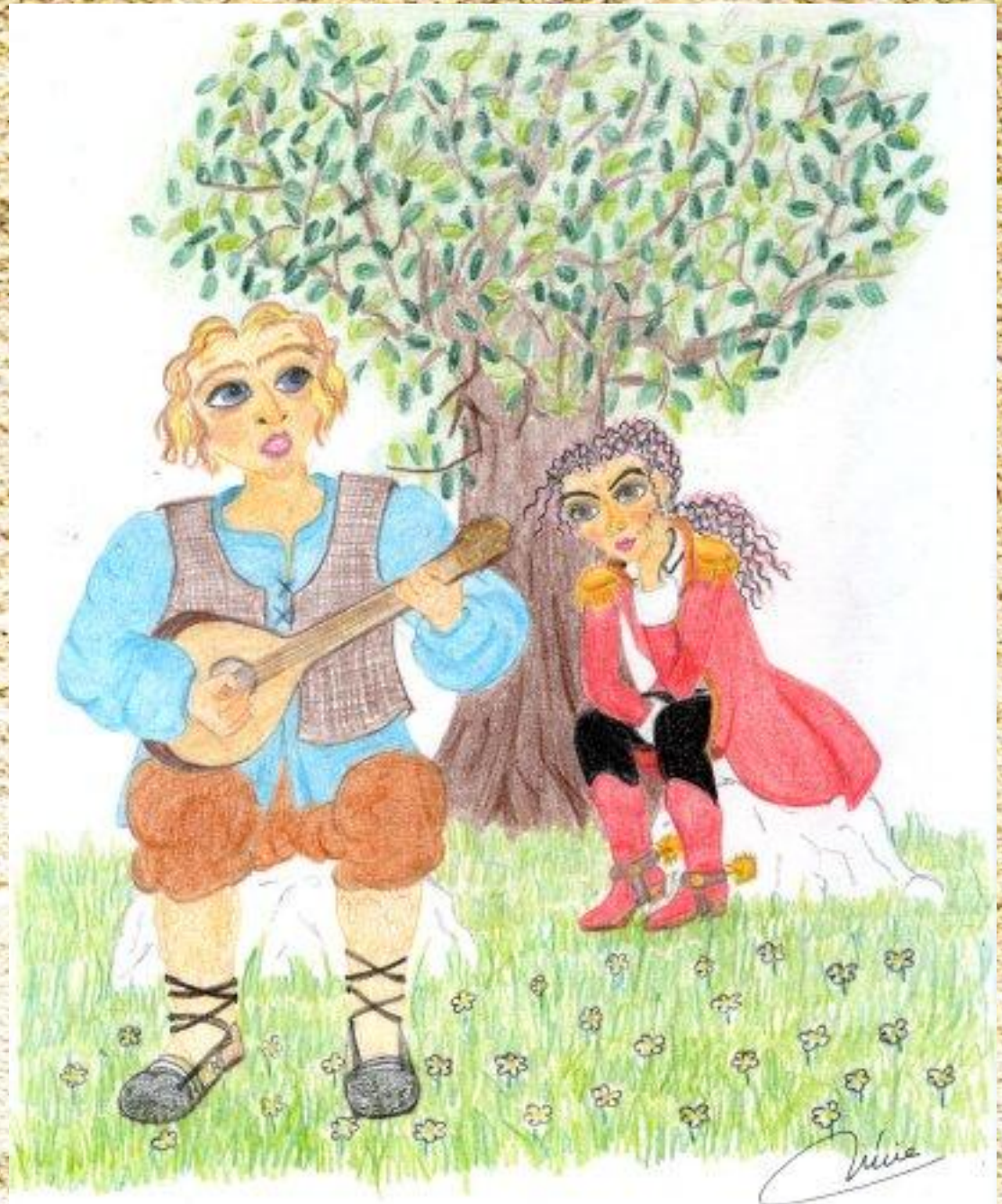
Però encara ho van entendre menys quan la Comtessa va manar a l'orquestra que toqués un ball que es deia "la Corranda Reial". Aquest ball només el podia fer el rei d'Espanya, un tal Ferran VII (Fernando Séptimo, a casa seva). Però es veu que la Comtessa no estava de punyetes i tenia ganes de ballar-lo amb el Gegant.

I així va ser. Fou un rebombori tan gros que la gent de Ventalló i rodalies van tenir tema de conversa per molt de temps.

A partir d'aquell dia el Gegant va seguir la Comtessa a tot arreu, sempre disposat a ajudar-la i a defensar-la, malgrat que ell no volia ser bandoler i no portava cap arma. La seva feina, a partir d'aquell dia, era fer versos explicant les aventures de la Comtessa.

S'ha de dir que de fer versos en sabia un niu, i és per aquests versos que va escriure llavors que ara coneixem moltes de les coses bones i dolentes que la Comtessa va fer.

Per exemple sabem les trifulgues que va tenir amb el Governador de Girona.

Aquest havia rebut ordre que capturés la Comtessa i la seva colla el més aviat possible. Així és que el Governador va organitzar un senyor exèrcit i donà als oficials indicacions ben precises.

Des del seu balcó el Governador devia veure sortir els seus soldats.

Però heus aquí que va ser la Comtessa qui va capturar els soldats del Governador de Girona i que aquest va haver de pagar molts diners per recuperar-los.

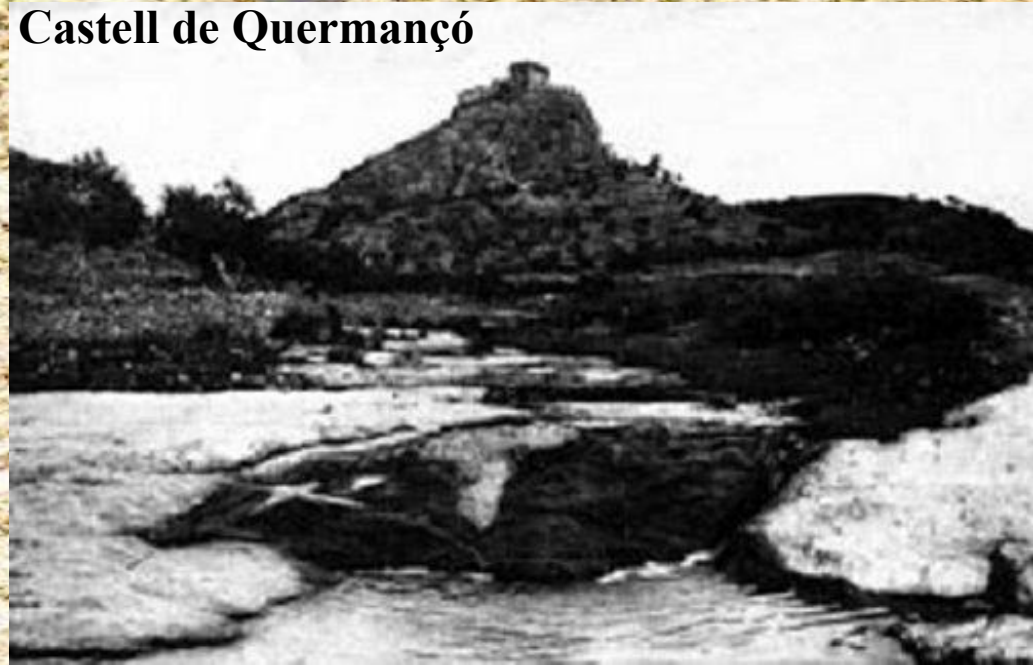
El Governador volia guanyar molts diners de recompensa i va ser ell qui va haver de pagar-los.

Això va passar molt a prop d'un poble que es diu Vilaür, al costat del Fluvià.

També sabem que tota la colla de bandolers va anar a viure al castell de Quermançó, prop de Vilajuïga, perquè és un castell amb molts amagatalls, i molt difícil d'arribar-hi. En aquell castell els francesos hi havien deixat molts barrils de pólvora. ¡Ostres, els francesos! M'havia oblidat de dir-vos que feia molts anys ja que els francesos no volien conquerir Espanya. Tot els havia sortit força malament i s'ho havien deixat córrer. En Napoleó havia fet una mala fi.

Castell de Quermançó

També sabem que tornant d'atacar el Castell de les Tenebres van entrar al poble de Figueres, que per aquells temps també era envoltat de muralles. I només d'entrar, tota la colla, es van adonar que era una trampa del ditxós Governador. Es van tancar les portes darrera d'ells i es van veure envoltats de soldats disposats a fer una matança si es resistien.

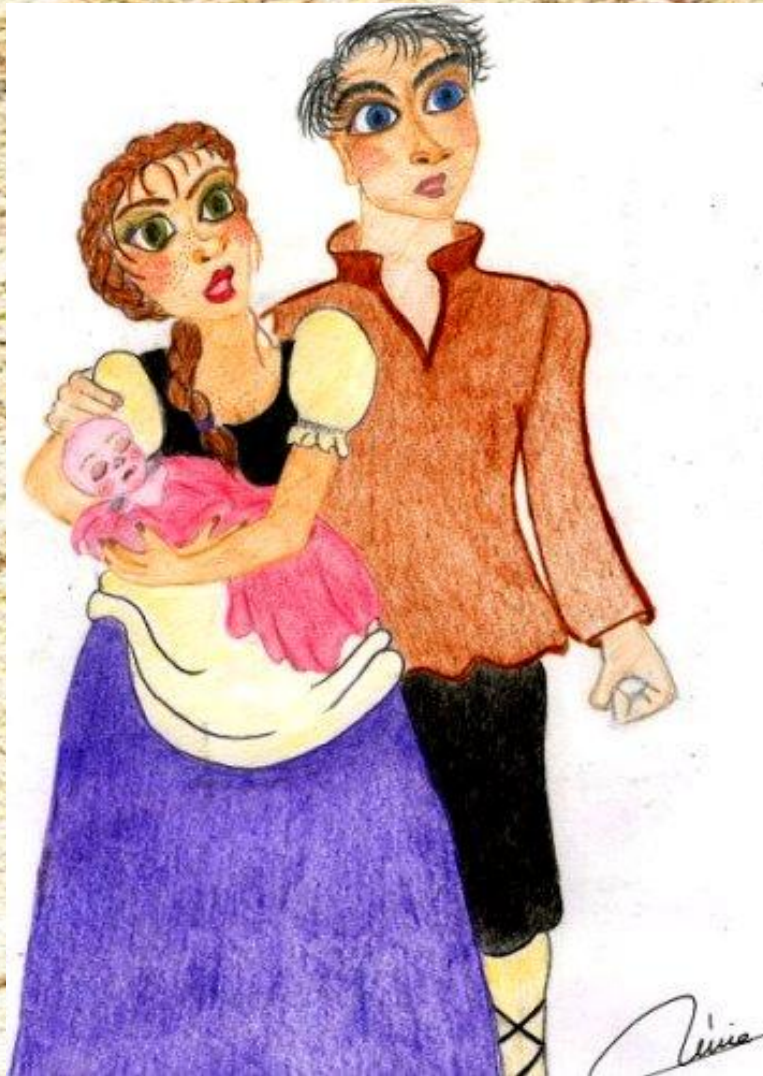

La Comtessa, però, va tenir un bon acudit. Va començar a llençar monedes, joies, pedres precioses, perles... Tot el que havien aconseguit al Castell de les Tenebres ho va anar llençant pel terra. Els soldats s'hi van tirar de cap sense fer cas de les ordres del Governador. D'aquesta manera la Comtessa i la seva colla van perdre un tresor però van poder fugir i van salvar la pell.

També sabem que la Comtessa no volia sentir parlar de marits. Més d'un pinxo que li havia demanat de ser parella havia acabat malament. (El del dibuix, en Nofre, va ser un d'aquests pobres desgraciats.)

El Gegant s'estimava la Comtessa però, com que coneixia el seu pensament, no la destorbava pas ni la marejava amb proposicions matrimonials. Preferia estar amb ella com un bon amic i prou, que no haver de marxar i perdre'n fins i tot l'amistat.

I en sabem moltes i moltes coses de la Comtessa però hem d'anar per feina perquè s'acosta el final i és una mica trist.

Els finals de vegades ho són, de tristos, i hem d'acceptar-los així mateix i no fer com fan alguns, que els canvien per finals feliços i així els sembla que tot va millor.

El cas és que, atacant un mas molt ric, va trobar que la mestressa tenia una criatura petita igual a la que havia tingut la Comtessa a Barcelona.

Tant li va recordar el seu fill que la Comtessa es va entendre i li va regalar a la mare una creu molt valuosa. I no va voler robar el mas tot i que ja havien aconseguit d'entrar i vèncer les persones que el defensaven.

Tots van veure que aquella criatura petita havia trasbalsat el cor de la Comtessa.

Garriguella

La Comtessa portava una mala vida i tot sovint, quan hi pensava, se'n penedia molt.

Prop del castell de Quermançó hi havia un convent i cada cop que en sentia les campanes pensava en les monges i novícies que es recollien a resar. Pensava com aquelles dones duien una vida ben senzilla sense fer mal a ningú. I encara que ella tingués moltes riqueses i les monges no, la veritat és que les envejava.

Un bon dia va decidir d'abandonar el castell, els seus companys, el bandolerisme, i tancar-se en aquell convent de Garriguella, a fer el mateix que feien les monges i novícies.

Parlà amb el Gegant, li explicà el que pensava fer i s'acomiadà. El Gegant va quedar trist i content alhora. Trist perquè va pensar ja no veuria mai més la Comtessa, i content perquè veia que ella estava ben decidida a fer aquell pas.

De fet, ell també estava cansat d'anar a robar, encara que no hi participés. Així és que se'n va tornar a Sant Pere i va continuar escrivint poemes a la Comtessa i fent-ne cançons que ara, dissortadament, no sabem com sonaven, però sí moltes de les coses que deia.

Ell estava ben convençut que la Comtessa era al convent resant i fent la vida tranquil·la que es fa en els convents.

¡Poc que es podia imaginar el Gegant com n'estava, d'equivocat!

La Mare Abadessa del convent de Garriguella havia rebut una carta del Bisbe dient-li que fes fora immediatament la Comtessa perquè havia estat una dona molt dolenta i perquè donava mala fama al convent.

La Mare Abadessa no havia tingut més remei que fer cas del Bisbe i expulsar la Comtessa.

**La Comtessa n'havia quedat
molt decebuda.**

**Havia visitat al seu amic el
Pastor de Batipalmes que
aleshores vivia al castell de
Sant Mori, i li havia explicat les
seves penes.**

**El Pastor se l'havia escoltada i
li havia dit una cosa molt
curiosa: que fins que no
tornés a plorar no se sentiria
descansada ni sabia què
havia de fer.**

Era cert: feia molt i molt de temps que la Comtessa no plorava. D'ençà de la mort del seu fill, a Barcelona, no se li havia escapat ni una sola llàgrima, ¡ni una!

¿Realment era tan important de poder plorar per saber què cal fer en els moments difícils?

Això li havia dit el Pastor de Batipalmes i segur que el bon amic no l'enganyava pas.

Aleshores va ser que, passant tota sola per davant de l'església de Sant Miquel de Fluvià, amb el seu cavall Belfegor, aquest s'adreçà a la porta del temple; el cavall mateix empenyé la porta fins obrir-la, i davant de la gent de Sant Miquel, que no es podia creure que la Comtessa entrés a missa a cavall, va descavalcar i es va agenollar al terra.

Belfegor va recular fins a sortir de l'església. A fora, però, també es va agenollar tot esperant la seva mestressa.

¿I ella què va fer? Doncs va plorar. Va plorar set llàgrimes. Set llàgrimes que en caure al terra es van convertir en set perles que anaven dringant pel pedrís. Set perles que el rector de Sant Miquel de Fluvià va recollir meravellat de descobrir quant de temps aquelles llàgrimes precioses havien estat retingudes.

Un cop va passar això la Comtessa va prendre una decisió, una decisió terrible. Va anar a Quermançó on tenia la seva colla.

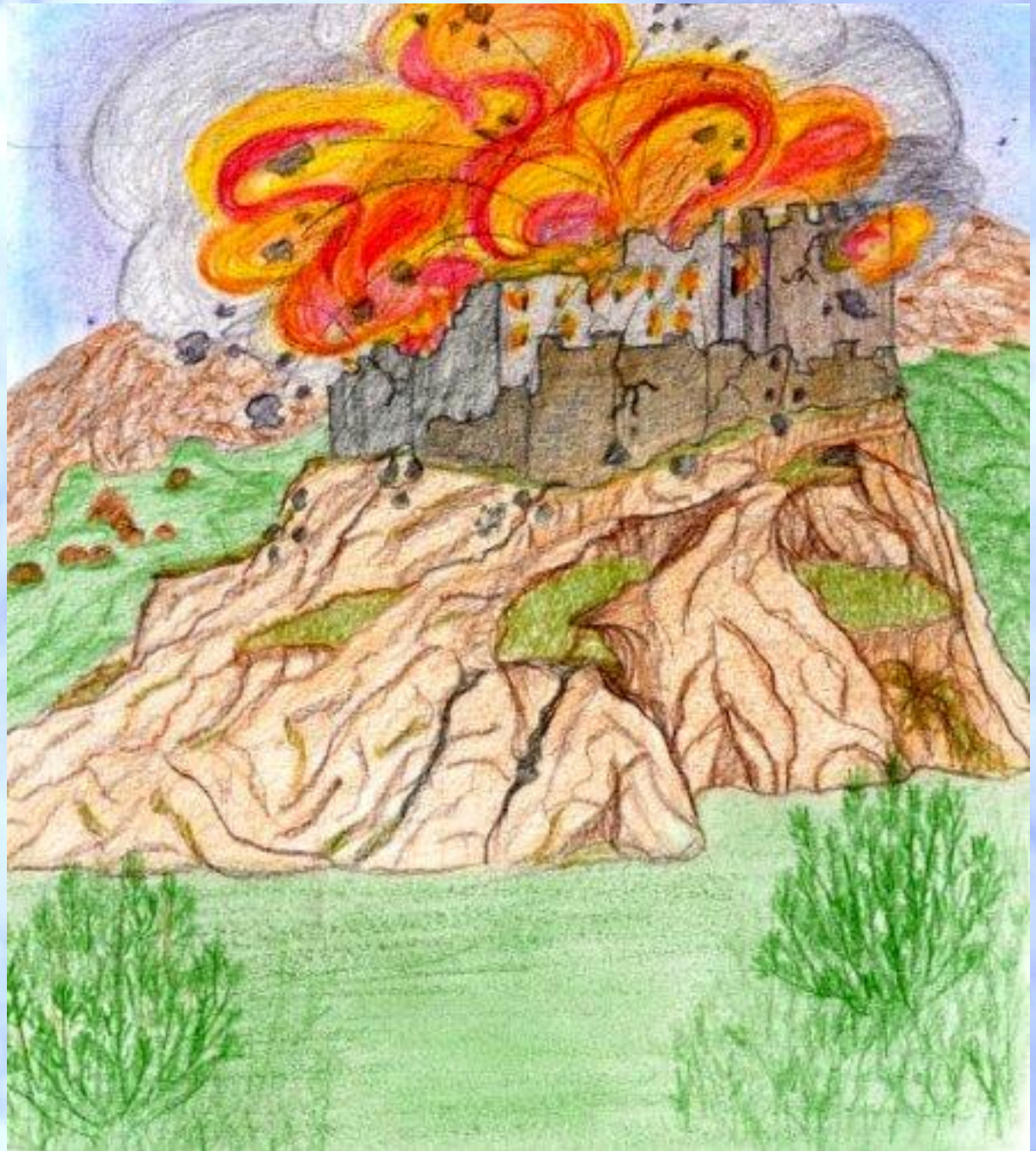
La seva colla cada cop era més indisciplinada (ja no la creien com abans) i més salvatge (gaudien de fer mal als altres).

Afigureu-vos que quan ella arribà eren tots borratxos i amb dones que els feien companyia a canvi de diners.

Ella amuntegà la pólvora a la porta del castell i va encendre la metxa. I es quedà allà al costat, mirant com la metxa es consumia.

El castell va esclatar pels quatre costats i d'allà dins ningú no en va sortir viu. Ni la Comtessa ni ningú de la seva colla.

No va ser un accident. Ella ho va fer voluntàriament. ¿Com va ser capaç de fer aquella bestiesa? De vegades, la gent desesperada fa coses incomprensibles.

El cas és que, quan el Gegant va assabentar-se'n, va córrer cap al castell de Quermançó a rescatar el cos de la Comtessa. Va fer bé d'anar-hi a corre-cuita perquè sabent que les runes del castell eren plenes dels botins dels bandolers, era molta la gent que volia anar-hi a veure què hi podia trobar.

El Gegant va rescatar el cos de la Comtessa, que era el que realment volia, i se'n va encarregar que fos enterrat a l'església de Sant Pere Pescador on, si no l'han tret, encara hi és. Els tresors que va trobar els lliurà al germà petit de la Comtessa, que es deia Bernat, i que no sabem pas què en va fer, ni tampoc no ens interessa.

El Gegant, que encara era jove, es devia casar i tenir fills perquè encara hi ha gent a Sant Pere que són descendents seus. Jo en conec un que, com el Gegant, també és molt gran, i també li agrada la música i la bellesa, i se sent fascinat per la força interior de les persones més que no pas per la seva capacitat de fer mal. Per sort, encara hi ha moltes persones així.

Així van anar les coses. ¿Podien haver anat diferent? Potser si en Napoleó no hagués estat tan ambiciós, no hauria atacat Sant Pere, i Sant Pere no s'hauria hagut de defensar i no hagués estat destruït, i la gent que hi vivia, també la Comtessa, haurien estat vilatans feliços i anònims, d'aquells que no fan res perquè se'n parli, ni falta que els fa.

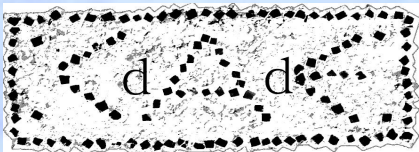
Sant Pere Pescador

Però es veu que cadascú fa el que ha de fer, i tots els altres han d'actuar en conseqüència. No hi ha res escrit, però un cop s'ha escrit ja no hi ha qui ho esborri. I si algú prova d'esborrar-ho ens està enganyant a tots plegats. ¿Això vol dir que ens hem de pensar les coses dues vegades abans de fer-les?

Aquesta història que us he explicat no me l'he inventada jo. Si se l'ha inventada algú, jo no sé qui ha estat. Potser ho han fet entre molta gent. O potser no és inventada i tot, absolutament tot, i més, ha passat de veritat. Tant li fa, ¿no us sembla? És una bona història, bonica d'explicar i d'escoltar. Espero que hàgiu gaudit de saber-la tant com jo he gaudit explicant-vos-la. Si és així, ara aquesta història també és vostra.

Adéu.

Camp d'Aprenentatge d'Empúries

Text: Càndid Miró
Il·lustracions: Núria Roig